

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/26/2018
Identifikačné číslo spisu: 2016200657
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Adamcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2016200657.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: T. X., nar. XX. U., bytom Y., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19. mája 2016, o invalidnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 6. augusta 2018, č.k. 44Sa/30/2016-45, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č.k. 44Sa/30/2016-45 zo dňa 6. augusta 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trnave (ďalej v texte rozhodnutia len „krajský súd“) rozsudkom č.k. 44Sa/30/2016-45 zo dňa 6. augusta 2018 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 19. mája 2016, ktorým podľa § 73, § 112 ods. 4 a 6, § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) navrhovateľovi bola znížená suma invalidného dôchodku od 10. júla 2016 na 163,20 eur mesačne z dôvodu, že podľa lekárskeho posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava zo dňa 10. mája 2016 bola u navrhovateľa zmenená výška miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť zo 60% na 50%. Procesne neúspešnému navrhovateľovi súd podľa ust. § 250k Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že na základe žiadosti o priznanie invalidného dôchodku zo dňa 2. októbra 2012 bol navrhovateľovi priznaný rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11. októbra 2012 invalidný dôchodok od 30. septembra 2011, kedy bola posudkovým lekárom odporkyne u navrhovateľa určená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vo výške 60%. Dňa 10. mája 2016 posudkový lekár vykonal znovuposúdenie zdravotného stavu a invalidity u navrhovateľa, pričom v uvedenom posudku konštatoval, že u navrhovateľa došlo k zmene zdravotného stavu a následne aj k zníženiu miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť z pôvodnej výšky 60% na 50%. Posudkový lekár určil ako rozhodujúce zdravotné postihnutie naďalej podľa Kapitoly VI. -

choroby nervového systému, Oddiel B - poškodenie miechy, položka 6 - hemiparéza, písm. b/ stredne ťažká, kde bola určená miera poklesu schopnosti v rozmedzí 40 % až 50 % na hornej hranici, t.j. na 50 % a pre iné zdravotné postihnutia nebolo navrhovateľovi určené zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

3. Nakoľko navrhovateľ na pojednávaní konanom dňa 5. marca 2018 namietal skutočnosť, že by došlo u neho k zlepšeniu zdravotného stavu a predložil súdu lekársku správu, v ktorej bolo konštatované, že jeho pravá horná končatina je nefunkčná, súd nariadil sociálnej poisťovni vykonať znovuposúdenie jeho zdravotného stavu, pričom na základe posudku posudkového lekára Sociálnej poisťovne, ústredie zo dňa 24. apríla 2018 bolo konštatované, že od posledného posúdenia zdravotného stavu navrhovateľ neabsolvoval žiadny rehabilitačný pobyt, nedošlo u neho k zhoršeniu zdravotného stavu, naďalej pretrváva stredne ťažká hemiparéza, kde bola určená miera poklesu schopnosti podľa Kapitoly VI., B, 6b, v hornom pásme rozmedzia 40% až 50%. Posudkový lekár zotrval na záveroch predchádzajúceho posúdenia zdravotného stavu.

4. Krajský súd poukázal na to, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia je treba vychádzať zo zdravotného stavu navrhovateľa v čase vydania rozhodnutia, pričom ten nedoložil žiadne lekárske správy, ktoré by preukazovali zhoršenie jeho zdravotného stavu. V súvislosti s predloženou lekárskou správou, ktorá podľa názoru navrhovateľa mala preukazovať zhoršenie zdravotného stavu, bolo vykonané znovuposúdenie zdravotného stavu posudkovými lekármi odporkyne, ktorí skonštatovali, že posúdenie zdravotného stavu na základe posudku, ktorý bol rozhodujúci pre vydanie rozhodnutia o znížení sumy invalidného dôchodku bolo správne.

II.

5. Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom poukázal na to, že odporkyňa rozhodla o znížení jeho invalidného dôchodku, napriek jeho stále zhoršujúcemu sa zdravotnému stavu, ktorý je naďalej vážny a bez zmeny k lepšiemu. Uviedol, že pravidelne navštevuje ambulancie viacerých lekárov (ortopéd, pľúcna lekárka i neurológ), pričom zároveň predložil kópiu lekárskej správy od neurológa MUDr. I. zo dňa 15. augusta 2018. Navrhovateľ z uvedených dôvodov navrhol, aby krajský súd zrušil napadnuté rozhodnutie odporkyne a aby mu bol aj naďalej priznaný plný invalidný dôchodok.

III.

6. Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom účinnosti tohto zákona, t.j. pred 1. júlom 2016, sa dokončia podľa doterajších predpisov. Keďže v prejednávanej veci ide o vec podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, odvolací súd ďalej konal podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 O.s.p. preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

8. Úlohou krajského súdu v predmetnej veci bolo preskúmať zákonnosť rozhodnutia odporkyne o znížení výšky invalidného dôchodku priznaného navrhovateľovi. Spornou otázkou medzi účastníkmi konania bola výška miery poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť.

9. Podľa § 70 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nespĺňa

podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

10. Podľa § 71 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

11. Podľa § 71 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

12. Podľa § 71 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu.

13. Podľa § 71 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe

a) lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a

b) komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

14. Podľa § 71 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z.z. miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

15. Podľa § 71 ods. 7 zák. č. 461/2003 Z.z. zákona jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú.

16. Podľa § 71 ods. 8 zák. č. 461/2003 Z.z. mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

17. Podľa § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z., výplata dávky sa zastaví, uvoľní alebo sa dávka vypláca v nižšej sume alebo vo vyššej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na výplatu dávky.

18. V predmetnej veci odvolací súd považoval za podstatnú otázku, či v prípade navrhovateľa boli splnené zákonné podmienky, za existencie ktorých je možné znížiť výšku priznaného invalidného dôchodku.

19. Z horeuvedených zákonných ustanovení vyplýva, že podmienkou vzniku nároku na invalidný dôchodok je invalidita poistenca (§ 70 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z.). Za invalidného poistenca sa v zmysle § 71 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. považuje poistenec, ktorý má pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4, určuje sa v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Jednotlivé percentuálne miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa nesčítavajú. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10%, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú

činnosť.

20. Z administratívneho spisu odvolací súd zistil, že na základe žiadosti navrhovateľa o priznanie invalidného dôchodku mu bol priznaný rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX zo dňa 11. októbra 2012 invalidný dôchodok od 30. septembra 2011, kedy bola posudkovým lekárom odporkyne u navrhovateľa určená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť vo výške 60%, a to 50% podľa kapitoly VI. oddiel B položka 6 písm. b/ a navýšenie o 10%, podľa kapitoly IV položka 4 písmeno a/, t.j. alimentárna obezita - ťažká nadváha s poklesom výkonnosti organizmu. Dňa 10. mája 2016 posudkový lekár vykonal znovuposúdenie zdravotného stavu a invalidity u navrhovateľa, pričom v posudku konštatoval, že u neho došlo k zmene zdravotného stavu a následne aj k zníženiu miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť z pôvodnej výšky 60% na 50%. Posudkový lekár určil ako rozhodujúce zdravotné postihnutie naďalej podľa Kapitoly VI. - choroby nervového systému, Oddiel B - poškodenie miechy, položka 6 - hemiparéza, písm. b/ stredne ťažká, na 50% a pre iné zdravotné postihnutia nebolo navrhovateľovi určené zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nakoľko nemá závažný pokles výkonnosti spôsobený nadváhou a nevyčerpal žiadne možnosti liečby nadváhy. Na základe posudku posudkového lekára zo dňa 24. apríla 2018 bolo opätovne konštatované, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 50% s totožným rozhodujúcim zdravotným postihnutím.

21. Senát najvyššieho súdu po dôkladnom oboznámení sa s podkladmi predloženého súdneho spisu, ktorého súčasťou bol dávkový spis odporkyne, dospel k záveru, že prvostupňový súd sa predmetnou vecou dôsledne nezaoberal. Za účelom posúdenia zákonnosti rozhodnutia odporkyne bolo totiž potrebné zadovážiť posudkový spis a preskúmať, či odporkyňa mala k dispozícii dostatočné podklady, odôvodňujúce vydanie napadnutého rozhodnutia o znížení invalidného dôchodku navrhovateľa.

22. Je nespornou skutočnosťou, že zníženie sumy invalidného dôchodku predstavuje závažný zásah do práv navrhovateľa ako poberateľa invalidného dôchodku, ku ktorému môže dôjsť iba na základe riadne zadovážených podkladov. Preto bolo povinnosťou súdu prvého stupňa skúmať, či odporkyňa uviedla v čom spočívala zmena skutočností rozhodujúcich na nárok na výplatu dávky v zmysle § 112 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. - konkrétne v čom spočívalo zlepšenie zdravotného stavu navrhovateľa - a následne svoje rozhodnutie riadne odôvodniť.

23. V správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 O.s.p.).

24. Podľa § 246c veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

25. Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôvodov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

26. Citované zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vykladať a uplatňovať tak, že rozhodnutie súdu musí obsahovať dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené.

27. Odvolací súd v súvislosti s problematikou odôvodnenia súdneho rozhodnutia zároveň poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 825/2016 zo dňa 28.02.2017, v ktorom ústavný súd konštatoval, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu

pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

28. Rovnako Ústavný súd Slovenskej republiky už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, IV.US115/03).

29. Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p., súd rozhodnutie zruší, len ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

30. Pod odňatím možnosti konať pred súdom možno vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorým účastníkovi konania znemožnil realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva, pričom možnosť konať pred súdom prvého stupňa, je účastníkovi odňatá vždy, ak jeho rozhodnutie neposkytuje účastníkovi konania dostatočné argumenty preukazujúce zákonnosť jeho rozhodnutia alebo postupu.

31. Najvyšší súd Slovenskej republiky, s poukazom na vyššie uvedené, zrušil z procesných dôvodov podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok a vec podľa § 221 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

32. V ďalšom konaní prvostupňový súd bude postupovať v naznačenom smere, vec dôsledne preskúma, znova o nej rozhodne a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodní.

33. Súčasne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí opätovne rozhodne o náhrade trov, vrátane trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvej O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p.).

34. Podľa § 250ja ods. 4 O.s.p. súd prvého stupňa aj správny orgán sú viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

35. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods.9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.